

TALEPAPIR

Miljø- og
Fødevarerministeriet

”Det talte ord gælder”

Tale ved samråd om nitrat i grundvand og indberetninger til EU-Kommissionen, 23. marts 2017

Miljø- og fødevarerministerens besvarelse af samrådsspørgsmål AM og AN, stillet den 27. januar 2017 af Ida Auken (RV), Simon Kollerup (S), Maria Reumert Gjerding (EL), Trine Torp (SF), Christian Poll (ALT).

Samrådsspørgsmål AM

Ministeren bedes redegøre for, hvordan regeringen forholder sig til EU-Kommissionens svar til MEP Jørn Dohmann (DF) vedrørende indholdet af nitrat i grundvandet i Danmark, og hvilke initiativer vil regeringen tage som følge af EU-Kommissionens svar til MEP Jørn Dohrmann (DF) og om ministeren ligesom Bæredygtigt Landbrug mener, at ”alle de foranstaltninger (...), der skulle bløde op på Landbrugspakkens påståede negative påvirkning af miljøet” skal trækkes tilbage, jf.

<http://baeredygtigtlandbrug.dk/nyheder/2017/0>

TALEPAPIR

Miljø- og
Fødevarerministeriet

1/beviset-dansk-landbrug-reguleres-paa-falsk-grundlag/

Samrådsspørgsmål AN

Bæredygtigt Landbrug har efter eget udsagn gentagne gange gjort regeringen og ministeren opmærksom på, at regeringen har indberettet forkerte tal til EU. Ministeren bedes redegøre for regeringens holdning hertil, hvilken betydning det har fået for, hvilke oplysninger der er tilgået EU-systemet herefter, jf.

<http://baeredygtigtlandbrug.dk/nyheder/2017/0>
1/beviset-dansk-landbrug-reguleres-paa-falsk-grundlag/

Svar

Tak for spørgsmål AM og AN, som jeg nu vil besvare samlet.

Jeg er overbevist om, at den tekniske gennemgang her i udvalget i går allerede har bidraget til at belyse grundvandets tilstand og nitratindhold.

Samrådstale – nitrat i grundvand & indberetninger til EU Kommissionen

Mit ministerium har ligeledes, under den tekniske gennemgang givet et omfattende overblik over de forskellige indberetningsforpligtigelser til EU-Kommissionen.

Som det blev klart ved den tekniske gennemgang i går, er området komplekst, bl.a. fordi der er flere direktiver i spil, men jeg gentager gerne de mest centrale oplysninger, som relaterer sig direkte til samrådsspørgsmålene.

Derfor vil jeg nu gerne redegøre for fakta og initiativer i forbindelse med:

1. Kommissionens svar til MEP Jørn Dormann
2. Nye tiltag i form af følgegruppe og ekstern analyse af overvågningen og indberetningerne til EU
3. Konsekvenser og foranstaltninger i relation til Fødevarer og Landbrugspakken
4. De generelle indberetningskrav
5. Indberetninger til Kommissionen siden sommeren 2016

Samrådstale – nitrat i grundvand & indberetninger til EU Kommissionen

[Kommissionens svar til MEP Jørn Dohrmann og regeringens initiativer i denne forbindelse]

En af de opgørelser som EU-Kommissionen i sit svar til Jørn Dohrmann af 18. januar 2017 henviser til, omhandler grundvandsdata indberettet under nitratdirektivet.

EU-Kommissionen skriver i svaret, at vores data viser, at 20 pct. af ”grundvandet” havde et nitratindhold over 50 mg/l.

Faktum er, at det såkaldte GRUMO-netværk - som blev grundigt beskrevet i går ved den tekniske gennemgang - består af over 1.000 målepunkter rundt om i Danmark, hvorfra der tages og analyseres grundvandsprøver. I overensstemmelse med nitratdirektivets overvågningsforpligtigelser bruges disse GRUMO-data til afrapportering til EU-Kommissionen hvert fjerde år.

Samrådstale – nitrat i grundvand & indberetninger til EU Kommissionen

Tallene fra GRUMO-indtag viser, at vandet i 20 pct. af de målepunkter på et tidspunkt mellem 2008 og 2011 havde et nitratindhold på mere end 50 mg per liter. De tal er rigtige. Men det er ikke det samme som, at alt vores grundvand har så højt et indhold af nitrat.

Det fremgår af nitratdirektivets artikel 5, stk. 6, at medlemsstaterne er forpligtet til at overvåge nitratindholdet i grundvand på udvalgte målesteder. De målesteder, skal gøre det muligt at fastslå omfanget af nitratforurening, som stammer fra landbrugsvirksomhed.

Kommissionen henviser IKKE til tilstanden i alt dansk grundvand, men kun til de grundvandsindtag, der er målt på og afrapporteret under nitratdirektivet. Det fremgår af de opgørelser, som Kommissionen henviser til i fodnote 5 – men ikke af selve svarteksten.

Det har jeg netop i går fået bekræftet af Kommissionen.

Samrådstale – nitrat i grundvand & indberetninger til EU Kommissionen

Kommissionen har i sit svar også bekræftet, at de udvalgte målesteder under nitratdirektivet skal målrettes nitratpåvirkningen fra landbruget. Dét er netop den forpligtelse, som Danmark lever op til.

Det gennemhuller naturligvis alle påstande om at Kommissionen og Danmark ikke har den samme forståelse af hvad der overvåges og indberettes under nitratdirektivet.

Generelt bestræber vi os i ministeriet meget på at bruge formuleringer, der både er præcise og forståelige, selvom emnet er komplekst. Jeg ville derfor have udtrykt mig mere præcist end Kommissionen i denne sag. Som konklusion kan jeg kun gentage, at svaret fra Kommissionen til Jørn Dohrmann IKKE bygger på en forkert indberetning.

Derudover vil jeg også benytte lejligheden til endnu en gang at fremhæve, at den nye, målrettede efterafgrødeordning IKKE bygger på de tal, som Danmark indberetter til EU, men

Samrådstale – nitrat i grundvand & indberetninger til EU Kommissionen

på nye, særskilte beregninger fra blandt andet GEUS.

I forlængelse af dette er det helt centralt at konstatere, at Kommissionens svar til Jørn Dohrmann ikke i sig selv udløser et behov for yderlige tiltag, der skal beskytte grundvandet i højere grad, end vores regulering og kompenserende indsatser lægger op til.

[Nye tiltag – følgegruppe og ekstern analyse af overvågningen og indberetningerne til EU]

Jeg vil dog påpege at diskussionen om grundvandsindberetningerne ikke er ny. L&F har rejst spørgsmål til vores grundvandsdata allerede sidste sommer, og jeg har lyttet til L&F's kritiske men også konstruktive tilgang til sagen.

Det er vigtigt for mig, at der ikke opstår flere misforståelser på området, og at alle interessenter i Danmark oplever, at der er FULD klarhed og åbenhed om, hvad Miljø- og

Samrådstale – nitrat i grundvand & indberetninger til EU Kommissionen

Fødevareministeriet indberetter - også til EU-Kommissionen.

For at undgå tvivl i fremtiden, har jeg derfor besluttet at igangsætte to nye tiltag.

For det første, besluttede jeg i starten af året, at nedsætte en følgegruppe, hvor både erhvervet og miljøorganisationerne får mulighed for at se, hvilke grundvandsdata der indberettes og indgå i en dialog herom før tallene indberettes til EU. Arbejdet er i fuld gang, og der er allerede aftalt et møde i næste uge.

For det andet, har jeg netop i denne uge besluttet, at der skal gennemføres en ekstern analyse af vores overvågning og indberetninger af grundvandsdata til EU.

Den eksterne gennemgang vil, med nye øjne på sagen, give en samlet analyse af hvordan direktivkrav, overvågning og indberetning på grundvandsområdet hænger sammen.

Samrådstale – nitrat i grundvand & indberetninger til EU Kommissionen

På denne måde vil jeg sikre et fælles fagligt udgangspunkt og sikre at der IKKE fremadrettet skabes misforståelser om, hvad der indrapporteres til EU.

Det er min klare forventning, at den åbne inddragelse og samt den eksterne analyse vil bidrage til at skabe klarhed om EU-indberetningerne og til at sikre større faglighed i den offentlige debat om indberettet data i fremtiden.

[Konsekvenser for foranstaltninger i Fødevarer- og landbrugspakken]

Både aftaleparterne bag Fødevarer- og landbrugspakken og jeg er meget optagede af at beskytte grundvandet og drikkevandet.

Fødevarer- og landbrugspakken indeholder ikke blot en lempelse af kvælstofnormen med mertilførsel af kvælstof, men også flere indsatser,

Samrådstale – nitrat i grundvand & indberetninger til EU Kommissionen

der har til formål at kompensere for den mertilførsel af kvælstof, som følger af de ændrede normer.

Vores nye målrettede tiltag bidrager til at sikre, at der ikke sker en forringelse af beskyttelsen af vandmiljøet fremadrettet som følge af de vækstskabende initiativer i Fødevarer- og landbrugspakken.

Derudover er det vigtigt at understrege, at afrapporteringer i henhold til nitratdirektivet, vandrammedirektivet og drikkevandsdirektivet er bagudrettede. De præsenterer tilstanden og udviklingen i de forskellige dele af det danske vandmiljø i løbet af en vis periode, der allerede ligger bag os.

Oplysninger i disse afrapporteringer giver fra regeringens side ikke anledning til at trække foranstaltninger i Fødevarer- og landbrugspakken tilbage.

Samrådstale – nitrat i grundvand & indberetninger til EU Kommissionen

Tiltagene i Fødevare- og landbrugspakken er som sagt ikke beregnet på baggrund af de direktivpligtige indberetninger.

De er udelukkede igangsat for at afværge tilbagegang i vandmiljøets tilstand sådan som vandrammedirektivet tilsiger. Og de nuværende tiltag for grundvand tager, som allerede nævnt, udgangspunkt i nye beregninger gennemført af GEUS.

Udover de tiltag, der er sat i værk for at sikre mod tilbagegang på den korte bane, er det en del af aftalen om Fødevare- og landbrugspakken, at der skal iværksættes en målrettet regulering af landbrugets kvælstofudledning. Den målrettede regulering skal sikre fremgang i tilstanden i det danske vandmiljø og sikre, at vi vores indsats er fokuseret der hvor der er problemer. Udviklingen er i fuld gang og reguleringen vil have effekt fra 2019.

**[De generelle indberetningskrav og –
kadencer]**

Samrådstale – nitrat i grundvand & indberetninger til EU Kommissionen

I relation til overvågning og indberetning af data gælder forskellige krav i de tre EU-direktiver, der blandt andet beskytter grundvand. Derfor kan oplysninger i de respektive afrapporteringer således heller ikke sammenlignes direkte. Alligevel bidrager de alle til redegørelse af tilstanden af vores grundvand.

Hvis vi begynder med **drikkevandsdirektivet**, så vedrører de data, der indberettes til EU herunder, kun kvaliteten af drikkevand, som det sendes ud i ledningsnettet - og IKKE kvaliteten af det grundvand, der indvindes til drikkevand. De indrapporterede data er repræsentative for drikkevandskvaliteten fra de store almene vandforsyninger.

I relation til **nitratdirektivet** efterlever vi to forskellige afrapporteringsforpligtigelser:

For det første indberettes indhold af nitrat i dansk grundvand hindrende fra landbrugsvirksomhed i forbindelse med den

Samrådstale – nitrat i grundvand & indberetninger til EU Kommissionen

såkaldte 4-årige artikel 10-rapport. Artikel 10-rapporten er alene baseret på data fra GRUMO-boringer i overensstemmelse med nitratdirektivets krav til overvågning.

For det andet forpligter vores undtagelse fra nitratdirektivet os til årligt at afrapportere grundvandsdata fra LOOP-boringer til EU-Kommissionen, hvor landbrugspåvirkning af vandmiljøet undersøges i særlig detaljeret grad.

Og så er der forholdene omkring **vandrammedirektivet**. Her er dataafrapportering koblet til offentliggørelsen af nye vandområdeplaner – det vil sige som udgangspunkt hvert sjette år.

Til afrapporteringen af de gældende vandområdeplaner er der anvendt alle relevante datatyper i JUPITER-grundvandsdatabasen – det vil sige data fra GRUMO-boringer, LOOP-boringer, indvindingsboringer, grundvandskortlægningsboringer samt andre boringer.

Samrådstale – nitrat i grundvand & indberetninger til EU Kommissionen

Jeg vil gerne fremhæve, at grundvandsforekomsternes tilstandsvurderinger i vandområdeplanerne ikke fremgår af den danske årlige grundvandsovervågningsrapport, idet der kun opereres med grundvand på forekomstniveau under vandrammedirektivet.

Dette umuliggør en direkte sammenligning af data i grundvandsovervågningsrapporten med vandområdeplanerne.

[Forløbet med EU-Kommissionen siden sommeren 2016]

Igennem vores forskellige afrapporteringer og yderligere kommunikation er EU-Kommissionen altid informeret om tilstanden målt i de pågældende overvågningsprogrammer efter de forskellige direktiver. Og det er mit indtryk, at Kommissionen generelt set er tilfreds med kvaliteten af det datamateriale, vi leverer.

Med henblik på at efterleve direktivkravene har EU-Kommissionen siden sidste sommer

Samrådstale – nitrat i grundvand & indberetninger til EU Kommissionen

modtaget en række dokumenter fra styrelserne under mit ministerium.

Allerede den 27. juni 2016 indrapporterede Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning, som nu er blevet en del af den nye Miljøstyrelse, vandområdeplanerne for 2015-2021 til Kommissionen, herunder også nye tilstandsvurderinger af grundvand.

Primo august blev der derudover sendt et uddybende brev til EU-Kommissionen om den kemiske tilstandsvurdering for så vidt angår nitrat i grundvandsforekomster. Formålet med brevet var at fjerne enhver tvivl i landbrugserhvervet om, at Kommissionen ikke skulle have modtaget de nye tilstandsvurderinger i vandområdeplanerne.

I relation til nitratdirektivet har Miljøstyrelsen i september 2016 sendt den seneste artikel 10-afrapportering til EU-Kommissionen, hvor der bl.a. redegøres for data fra GRUMO-indtagene.

Samrådstale – nitrat i grundvand & indberetninger til EU Kommissionen

Der præsenteres primært den gennemsnitlige og maksimale nitratkoncentration i GRUMO-indtagene for perioden 2012-15 og udviklingen af denne siden den forrige 4-årige afrapporteringsperiode (2008-2011).

Som påkrævet i forbindelse med bestemmelser i den danske undtagelse fra nitratdirektivet, har Miljøstyrelsen i januar 2017 derudover sendt den seneste danske rapport til EU-Kommissionen.

[Afrunding]

Det var en gennemgang af nogle af de helt centrale oplysninger i den her sag.

Kravene til landbruget skal altid være så fagligt underbygget som muligt, og alle vores forskellige overvågningsindsatser skal ikke kun give os et dækkende billede af, hvordan det står til med vores grundvand, men også vise hvordan vores indsatser virker.

Samrådstale – nitrat i grundvand & indberetninger til EU Kommissionen

Og afslutningsvist vil jeg endnu en gang sige det helt tydeligt: Ingen har interesse i, at der skulle være indberettet forkerte tal til EU. Slet ikke jeg. Jeg ønsker, at der skal være fuld åbenhed om de tal, mit ministerium indberetter til EU. Og hvis jeg som minister på et tidspunkt skulle blive bekendt med en fejl, vil jeg ikke sidde den overhørig.

Jeg håber, at de igangsatte tiltag fremadrettet vil skabe en fælles forståelse og give fuld klarhed for alle når det kommer til overvågning og indberetning på grundvandsområdet

Tak for ordet.

Samrådstale – nitrat i grundvand & indberetninger til EU Kommissionen